

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 56/2011-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti W., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co/136/2010 z 29. septembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti W., a. s., **o d m i e t a** z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti W., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co/136/2010 z 29. septembra 2010 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažovateľkou podanej sťažnosti vyplýva, že 2. júla 2005 uzatvorila s N. W. (ďalej len „navrhovateľka“) poisťnú zmluvu o poistení motorového vozidla pre prípad havárie, krádeže a úrazu. Navrhovateľka zavinila 13. septembra 2005 dopravnú nehodu, pri ktorej došlo aj k poškodeniu predmetného motorového vozidla v sume 6 435,18 €. Náhradu tejto vzniknutej škody si navrhovateľka uplatnila z titulu poisťnej zmluvy od sťažovateľky, od ktorej však dostala negatívne stanovisko vychádzajúce zo znaleckých dokazovaní zadaných sťažovateľkou, výsledkom ktorých bol záver, že „... škodovou udalosťou, tak ako jej dejový priebeh opísali účastníci dopravnej nehody, nemohlo nastať poškodenie motorového vozidla navrhovateľky...“, a v dôsledku tejto skutočnosti sťažovateľka listom zo 16. marca 2006 navrhovateľku informovala, že „... škodovú udalosť vybavuje ako bezpredmetnú, t. j. bez nároku na poisťné plnenie“. Výsledkom ďalšej obsahovej komunikácie a znaleckých šetrení bolo to, že „... navrhovateľka si... osvojila tvrdenia znalca o takom predpokladanom skutkovom priebehu nehody, s ktorým vzniknuté poškodenia korešpondovali...“, a v dôsledku toho sťažovateľka listom z 28. októbra 2009 navrhovateľke oznámila, že „... vzhľadom na to, že jedinou príčinou (a teda príčinou, ktorá podstatným spôsobom prispela k vzniku poisťnej udalosti) dopravnej nehody bolo jej porušenie ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách, kráti poisťné plnenie o 40 % v zmysle § 799 ods. 3 OZ (resp. § 809 OZ)“. Navrhovateľka sa následne žalobným návrhom doručeným 4. apríla 2008 Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) domáhala zaplata svojej pohľadávky vo výške 6 435,6 € spolu s príslušenstvom a náhradou trov konania, keď v konaní pred súdom „... namietala tak právo odporcu odmietnuť poisťné plnenie v zmysle čl. 8 ods. 15 písm. d) všeobecných poisťných podmienok pre poistenie motorových vozidiel pre prípad havárie, krádeže a úrazu, ako i právo odporcu krátiť poisťné plnenie v zmysle § 799 ods. 3 resp. 809 ods. 2 OZ“. Okresný súd rozhodol svojím rozsudkom č. k. 51 C/83/2008-200 z 2. decembra 2009 tak, že zaviazal sťažovateľku zaplatiť navrhovateľke žalovanú sumu 6 435,18 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 7 % ročne od 5. apríla 2006 do zaplata spolu s trovami konania vo výške 2 675,80 €. Krajský súd na odvolanie

sťažovateľky napadnutým rozhodnutím prvostupňový rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

3. Východiskom právnej argumentácie sťažovateľky je jej názor o miere zavinenia vzniku dopravnej nehody navrhovateľkou, ktorej vznik a zavinenie navrhovateľkou boli v príčinnej súvislosti so vznikom škody na predmete poistenia. Sťažovateľka uvádza: „... je nesporné, že navrhovateľka spôsobila dopravnú nehodu tým, že porušila povinnosť uloženú v § 4 ods. 2 písm. c) zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách. Toto porušenie bolo jedinou príčinou vzniku poistnej udalosti... Zároveň išlo o porušenie vedomé, pretože navrhovateľka ako držiteľ vodičského oprávnenia vedela o pravidle správania sa, ktoré je obsiahnuté v § 4 ods. 2 písm. c) zákona č. 315/1996 Z. z. ... a musela si byť tiež vedomá, že v prípade porušenia tejto povinnosti môže vzniknúť v danej situácii na jej vozidle škoda (t. j. môže vzniknúť poistná udalosť).“ Vychádzajúc z uvedeného postupovala sťažovateľka pri likvidácii poistnej udalosti a náhrade škody navrhovateľke, ktorá vznikla na predmete poistenia, tak, že ju skrátila o 40 % s poukazom na zákonom predpokladanú možnosť krátenia poistného plnenia z dôvodu vedomého porušenia povinnosti navrhovateľky pri vedení motorového vozidla v cestnej premávke [§ 4 ods. 2 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách účinného v čase dopravnej nehody] podľa ustanovenia § 809 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Právnomu názoru krajského súdu, ktorý v napadnutom rozhodnutí odmietol aplikovať ustanovenie § 809 ods. 2 Občianskeho zákonníka pri rozhodovaní v predmetnej právnej veci, oponovala svojím právnym výkladom, ktorým argumentovala, že „... krajský súd sa pri aplikácii § 809 ods. 1 a 2 OZ dopustil svojvôle keď predmetné zákonné ustanovenie bez relevantného dôvodu odmietol aplikovať na vzťah medzi účastníkmi konania, čím v podstate poprel účel a význam tohto zákonného ustanovenia upravujúceho možnosť sťažovateľa krátiť poistné plnenie z dôvodov, ktoré v prejednávanej veci boli nesporne naplnené. Odmietnutie aplikácie relevantnej právnej normy krajským súdom za situácie, keď tento nezdôvodnil, prečo v danom prípade podľa jeho záveru neboli naplnené predpoklady jej aplikácie je podľa sťažovateľa za hranicou ústavne udržateľného rozhodovania všeobecného súdu..., keďže ako vyplýva z vyššie uvedeného nemá oporu ani v platnom práve a ani v zistenom skutkovom stave. V dôsledku

svojevôle krajského súdu a opomenutia aplikácie relevantnej právnej normy preto bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru...“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti W., a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 136/2010 z 29. 9. 2010 porušené bolo.

2. Rozsudok krajského súdu... sp. zn. 4 Co 136/2010 z 29. 9. 2010 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd... je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 314,18 EUR ...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti, alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene

môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

7. Sťažovateľka namietala porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Co/136/2010 z 29. septembra 2010. Jej podstatná argumentácia (bod 3) brojila proti postupu krajského súdu pri aplikácii ustanovenia § 809 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka pri rozhodovaní o výške nároku na náhradu škody z titulu plnenia poisťnej udalosti a uvádza, že „*Krajský súd však napriek nesporne zisteným predpokladom pre primerané zníženie poisťného plnenia, odmietol sťažovateľovi toto zákonné oprávnenie priznať*“, a zároveň krajskému súdu vytýka, že sa v napadnutom rozhodnutí dôsledne nevysporiadal so všetkými ňou vznesenými námietkami v odvolacom konaní, pretože „*Výklad každého zákonného ustanovenia, teda aj § 809 ods. 1 a 2 OZ musí byť ústavne konformný (čl. 152 ods. 4 ústavy), čo znamená, že konajúci všeobecný súd ho musí vykladať a aplikovať v súlade s právom účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.*“.

8. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

9. Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Základného práva na inú právnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04). Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neznamena právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v súdnom spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

10. Krajský súd v rozsudku sp. zn. 4 Co/136/2010 z 29. septembra 2010 v podstatnom uviedol:

„... Odvolací súd prejednal vec podľa ustanovenia § 213 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania (§214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 219 ods. 2 O. s. p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd po preskúmaní veci zistil, že súd prvého stupňa vykonal na objasnenie skutkového stavu vo vecí dostatočné dokazovanie, vec posúdil podľa prislúchajúcich právnych noriem a rozhodnutie aj odôvodnil spôsobom stanoveným § 157 ods. 2 O. s. o. Odvolací súd podľa ustanovenia § 219 ods. 2 O. s. p. poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, s ktorým sa stotožňuje, keďže toto nebolo spochybnené ani odvolaním odporcu.

Na podporu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolací súd, s ohľadom na dôvody odvolania, poukazuje najmä na účel poistenia, ktorým je zabezpečenie finančných prostriedkov na úhradu potrieb vznikajúcich z náhodných udalostí, dohodnutých v poistnej zmluve. Za takúto náhodnú udalosť sa pokladá taká, o ktorej sa vie, že môže nastať, ale nevie sa kedy a či vôbec nastane. Pokiaľ medzi účastníkmi bolo dohodnuté v zmysle ustanovenia čl. 1 písm. b/ VPP, poistenie pre prípad stretu s iným účastníkom cestnej premávky, navrhovateľka má právo v prípade, že nastane táto poistná udalosť, v zmysle ustanovenie § 797 ods. 2 Občianskeho zákonníka, právo na poistné plnenie.

Hodnotenie dôkazov vykonaných v konaní súdom prvého stupňa, z nich najmä fotodokumentácia o dopravnej nehode, záznamu v priestupkovom spise, expertízy a znaleckého posudku a oznámenia navrhovateľky o poistnej udalosti, na ktorých súd prvého stupňa založil záver že navrhovateľka neuviedla odporcu do omylu o podstatných okolnostiach týkajúcich sa poistnej udalosti, a to ani pokiaľ išlo o výšku plnenia, a že navrhovateľka nezavinila dopravnú nehodu vedome, proti ktorému odporca namieta, nebolo možné spochybníť, keďže odvolací súd v tomto smere nezistil žiadne pochybenia. Pokiaľ odporca namieta proti právnym záverom súdu prvého stupňa, že nemal povinnosť plniť v dôsledku uvedenia do omylu navrhovateľkou, ktorá v Oznámení o poistnej udalosti z poistenia motorových vozidiel pre prípad havárie, krádeže a úrazu, nepresne popísala ako došlo k poistnej udalosti, odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že ani podľa ustanovenia § 802 ods. 2 a § 779 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ani podľa iných zákonných ustanovení toto nemohlo spôsobiť, že by odporca bol oprávnený odmietnuť alebo krátiť poistné plnenie.

V otázke kogentnosti ustanovení § 799 ods. 3, 802 ods. 3 a 809 ods. 3 Občianskeho zákonníka, odvolací súd aj s ohľadom na podstatu poistenia považoval za správny názor súdu prvého stupňa. V prípade ustanovení § 799 ods. 3 a 802 ods. 2 Občianskeho zákonníka ktoré dávajú poistiteľovi možnosť krátiť, či odmietnuť plnenie sú tieto dispozitívne len v lež časti, ktorou sa mu dáva možnosť odmietnuť, príp. krátiť poistné plnenie, avšak nie je možné ich vykladať tak, že by mal možnosť rozširovať dôvody, pre ktoré by toto plnenie mohol odmietnuť, či krátiť. Možnosť vyvodit' takéto dôsledky je v zmysle ustanovenia § 802 ods. 2, resp. § 799 ods. 3 Občianskeho zákonníka viazaná na splnenie dvoch podmienok a to, že poistený vedome porušil povinnosti ustanovené v § 799 ods. 1. 2, resp. § 793 a zároveň to, že nepravdivo uvedená skutočnosť bola príčinou poistnej udalosti. Odvolací súd zhodne súd súdom prvého stupňa konštatuje, že v danej veci o takýto prípad nešlo a rovnakým spôsobom je potrebné vykladať aj ustanovenia čl. 8 bod 15 písm. d/ VPP.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok prvého stupňa podľa ustanovenia § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 224 ods. 1a § 142 ods. 1 O. s. p. a v konaní úspešnej navrhovateľke priznal uplatňovanú náhradu za jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k odvolaniu odporcu podľa § 10 ods. 1

vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov vo výške 220.77 Eur, s režijným paušálom 7.21 Eur a DPH (§ 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhl.), spolu 271.30 Eur.“

11. Vzhľadom na obsahovú spojitosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu s potvrdenými závermi rozsudku okresného súdu č. k. 51 C/83/2008-200 z 2. decembra 2009 považoval ústavný súd za podstatné uviesť aj podstatnú časť odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu:

«... Po právnej stránke súd vec posúdil nasledovne.

Podľa § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchyľne od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť.

Podľa § 799 ods. 1 Občianskeho zákonníka poistený je povinný zachovávať povinnosti, ktoré boli dohodnuté alebo ktoré sú v tomto zákone alebo v poistných podmienkach ustanovené.

Podľa § 799 ods. 2 Občianskeho zákonníka kto má právo na plnenie, je povinný bez zbytočného odkladu poistiteľovi písomne oznámiť, že nastala poistná udalosť, dať pravdivé vysvetlenie o jej vzniku a rozsahu jej následkov a predložiť potrebné doklady, ktoré si poistiteľ vyžiada. Poistné podmienky mu môžu uložiť aj ďalšie povinnosti.

Podľa § 799 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ak malo vedomé porušenie povinnosti uvedených v odsekoch 1 a 2 podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti alebo na zväčšenie rozsahu následkov poistnej udalosti, je poistiteľ oprávnený plnenie z poistnej zmluvy znížiť podľa toho, aký vplyv malo toto porušenie na rozsah jeho povinnosti plniť.

Podľa § 802 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri vedomom porušení povinností uvedených v ustanoveniach § 793 môže poistiteľ od poistnej zmluvy odstúpiť, ak pri pravdivom a úplnom zodpovedaní otázok by poistnú zmluvu neuzavrel. Toto právo môže poistiteľ uplatniť do troch mesiacov odo dňa, keď takú skutočnosť zistil, inak právo zanikne.

Podľa § 802 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa poistiteľ dozvie až po poistnej udalosti, že jej príčinou je skutočnosť, ktorú pre vedome nepravdivé alebo neúplné odpovede nemohol zistiť pri dojednávani poistenia a ktorá pre uzavretie poistnej zmluvy

bola podstatná, je oprávnený plnenie z poistnej zmluvy odmietnuť; odmietnutím plnenia poistenie zanikne.

Podľa § 793 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto s poistiteľom uzaviera poistnú zmluvu, je povinný odpovedať pravdivo a úplne na všetky písomné otázky poistiteľa týkajúce sa dojednávaneho poistenia. To pokiaľ tiež, ak ide o zmenu poistenia.

Podľa § 793 ods. 2 Občianskeho zákonníka túto povinnosť má aj ten, na ktorého majetok, život alebo zdravie alebo zodpovednosť za škody sa má poistenie vzťahovať, aj keď poistnú zmluvu sám neuzaviera

Podľa § 809 ods. 1 Občianskeho zákonníka poistený je povinný dbať, aby poistná udalosť nenastala; najmä nesmie porušovať povinnosti smerujúce k odvráteniu alebo zmenšeniu nebezpečenstva, ktoré sú mu právnymi predpismi uložené alebo ktoré vzal na seba poistnou zmluvou.

Podľa § 809 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak poistený vedome alebo následkom požitia alkoholu alebo návykových látok porušil povinnosti uvedené v odseku 1 a toto porušenie podstatne prispelo ku vzniku poistnej udalosti alebo k väčšiemu rozsahu jej následkov, je poistiteľ oprávnený plnenie z poistnej zmluvy primerane znížiť. To isté platí, ak porušil tieto povinnosti vedome alebo následkom požitia alkoholu alebo návykových látok ten, kto s poisteným žije v spoločnej domácnosti.

Podľa § 4 ods. 2 písm. c) zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov vodič je povinný venovať sa plne vedeniu vozidla a sledovať situáciu v cestnej premávke.

Podľa § 15 zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov vodič je povinný rýchlosť jazdy prispôbiť najmä svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať. Vodič smie jazdiť len takou rýchlosťou, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad.

V prejednávanej veci žalobkyňa uplatňovala poistné plnenie z poistnej udalosti dopravnej nehody, ktorá sa stala dňa 13. 09. 2005 na cestnej komunikácii D., pričom tento svoj nárok opierala o záver, že vzhľadom na to ako popísala priebeh nehody, ako nehoda prebehla a ďalšie skutkové okolnosti danej veci, žalovaný nebol oprávnený nevyplatiť poistné plnenie ani akýmkoľvek spôsobom krátiť toto poistné plnenie, a to ani s poukazom

na ustanovenie § 799 ani § 802 a ani 809 OZ, keď predpoklady podľa týchto ustanovení neboli v danej veci naplnené a ani s poukazom na obsah poisťných podmienok, ktoré sú podľa názoru žalobkyne neplatné v časti, v ktorej odporujú § 802 a § 809 OZ, keďže ide o kogentné ustanovenie, od ktorého sa nemožno odchýliť.

V nadväznosti na takto vymedzený okruh sporných otázok a tvrdení účastníkov konania sa súd musel vysporiadať s dvoma základnými otázkami, a to s otázkou či bol žalovaný oprávnený poistné plnenie nevyplatiť vôbec a či bol oprávnený poistné plnenie krátiť vychádzajúc z poisťných podmienok a s otázkou, či boli splnené predpoklady pre krátenie plnenia v zmysle § 802 OZ, prípadne iného ustanovenia.

K nevyplateniu poistného plnenia z dôvodu tvrdenej nepravdivosti obsahu hlásenia o poistnej udalosti:

Z čl. 8 ods. 15 VVP vyplýva, že poisťovňa je oprávnená odmietnuť vyplatenie poistného plnenia, pokiaľ poistený uvedie do omylu o podstatných okolnostiach týkajúcich sa vzniku nároku na plnenie alebo výšky plnenia.

Na to, aby poisťovňa mohla odmietnuť plnenie je teda nevyhnutné, aby poistený uviedol poisťovňu do omylu ohľadne relevantných okolností, pričom nepostačuje, aby išlo o okolnosti bez väčšieho významu, ale musí ísť o okolnosti podstatné.

Vysporiadanie poistnej udalosti možno charakterizovať ako určitú dobu trvajúci proces, pozostávajúci z mnohých úkonov všetkých zúčastnených strán, komunikácie medzi poisteným a poisťovňou, prípadne poškodeným, pričom všetky tieto úkony smerujú k likvidácii poistnej udalosti, teda k vyplateniu poistného plnenia alebo k odmietnutiu plnenia, ak sú na to splnené predpoklady. Poistený po tom, čo sa stala poistná udalosť v priebehu celého jej vyporiadania oznamuje, no tiež preukazuje poisťovni všetky skutočnosti, ktoré sú pre neskoršie vyplatenie poistného plnenia relevantné. Jeho oznámenie a súčinnosť vo vzťahu k poisťovni začína prípadným zadokumentovaním, najmä však ohlásením poistnej udalosti, pokračuje umožnením ohliadky a preukázaním vzniku škody (napr. dorúčením dokladov o úhrade za opravu vozidla poisťovni) a končí (spravidla) vyplatením poistného plnenia. Popísané súčasti procesu likvidácie poistnej udalosti pritom nemožno vnímať izolovane, ale iba v ich vzájomnej súvislosti, keďže len na základe spojenia výsledkov všetkých týchto súčastí možno dospieť k záveru, či a v akej výške má poistený nárok na poistné plnenie.

Pokiaľ preto čl. 8 ods. 15 VVP hovorí o tom, že poisťovňa je oprávnená odmietnuť vyplatenie poistného plnenie, pokiaľ ju poistený uvedie do omylu, nemožno to chápať tak, že poistený by musel v každom jeho oznámení alebo prejave vyjadrovať celkom presne a detailne skutkový stav, ktorý s danou udalosťou súvisí. Rovnako to nemožno chápať tak, že pokiaľ sa poistený nepresne, prípadne nie o všetkých okolnostiach priebehu nehody pravdivo vyjadrí len prvotnom v hlásení o poistnej udalosti, avšak v ďalšom priebehu likvidácie poistnej udalosti uvedie jeho tvrdenia na pravú mieru, rozhodujúce sú len izolovane vnímané tvrdenia v hlásení. Takéto tvrdenia totiž treba vnímať vždy v súvislosti s ďalšími skutočnosťami, ktoré vyjdú najavo v priebehu likvidácie, pričom poisťovňa je oprávnená odmietnuť poistné plnenie len vtedy, ak medzi údajmi, ktoré má poisťovňa k dispozícii od poisteného a skutočnosťou je natolko zásadný rozdiel (preto sa tu hovorí o podstatných okolnostiach), že je vysoko pravdepodobné, že príčiny poškodenia vozidla (škodovej udalosti) sú v skutočnosti iné, než sa poisťovňu snaží v rozpore s objektívnou realitou presvedčiť poistený.

V prejednávanej veci navrhovateľka v hlásení o poistnej udalosti uviedla základnú informáciu, podľa ktorej pri značke Stop narazila do zadnej časti vozidla Avia. Z tejto informácie je zrejmé a nepochybné, že tu došlo k stretu dvoch vozidiel, pričom vozidlo navrhovateľky narazilo do vozidla Avia v mieste križovatky, kde je osadená dopravná značka „STOP“ Okrem tejto základnej informácie navrhovateľka, ktorá nemá technické vzdelanie (aspoň to v konaní nebolo preukázané), ďalej, a to do zátvorky, čo tiež hovorí o tom, že ani navrhovateľka tieto informácie nepovažuje za rovnocenné, uviedla, že príčinou nárazu bolo, že jej vozidlo sa dalo samovoľne do pohybu, keďže išlo o zvažujúcu sa cestu (križovatku). Táto informácia, ako to vyplynulo aj zo správy polície, skutočne nezodpovedala skutočnosti. V skutočnosti sa navrhovateľka musela rozbehnúť a do pred ňou jazdiacej Avie naraziť väčšou rýchlosťou, než je samovoľný pohyb na krátkej vzdialenosti. Toto tvrdenie navrhovateľky však nemožno pri súčasnej základnej informácii o tom, že narazila do Avie pred ňou, považovať za uvedenie do omylu o relevantných podstatných okolnostiach poistnej udalosti. V súvislosti s poistnou udalosťou bolo rozhodujúce (podstatné) to, že došlo k zrážke, pri ktorej narazila navrhovateľka do Avie pred ňou a došlo k poškodeniu prednej časti jej vozidla. Ohľadne rozsahu poškodenia pritom navrhovateľka aj v hlásení o poistnej udalosti iba odkazuje na obhliadku.

Naviac, ak by aj poisťovňa považovala, napriek uvedenému, skutočnosti uvedené navrhovateľkou v hlásení v zátvorke za uvedenie do omylu, nemožno to, vzhľadom na vyššie spomenutú previazanosť jednotlivých úkonov likvidácie, považovať za jediné rozhodujúce vyhlásenie navrhovateľky, ktoré môže viesť k uvedeniu do omylu ako ho má na mysli ustanovenie čl. 8 ods. 16 VPP Navrhovateľka sama, a to ešte v hlásení o poistnej udalosti uviedla, že nehodu vyšetrovala polícia, uviedla aj dopravný inšpektorát, ktorý nehodu vyšetroval, pričom odporca od polície získal potrebné informácie o výsledku šetrenia nehody. Z nich pritom jednoznačne vyplynulo, že základná informácia navrhovateľky o podstatných okolnostiach nehody, teda, že narazila do vozidla zn. Avia pred ňou je pravdivá. Okrem toho však policajné zistenia ukázali, že k zrážke nedošlo v dôsledku samovoľného pohybu, ale uvedenia vozidla do pohybu navrhovateľkou a jej nepozornosťou. Tento rozdiel však nič nemení na tom, že navrhovateľka pravdivo uviedla, že k nehode došlo, kto boli jej účastníci, kto do koho narazil a kde a kedy k nehode došlo a kto nehodu zaviniť. Sila nárazu do vozidla Avia, ktorá jediná priamo súvisí so skutočnými príčinami nárazu, však má vplyv len na výšku plnenia Výška plnenia však nezávisela od priebehu udalosti ale od ohliadky.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody preto súd dospel k záveru, že navrhovateľka neuviedla odporcu do omylu o podstatných okolnostiach týkajúcich sa vzniku poistnej udalosti ani výšky plnenia, preto neboli splnené predpoklady čl. 8 ods. 16 VPP na to, aby mohol odporca odmietnuť poistné plnenie podľa tohto ustanovenia.

Ku kráteniu plnenia na základe obsahu poistných podmienok :

Vo vzťahu k tejto otázke bolo, ako sa na to zamerali aj obaja účastníci konania, rozhodujúce posúdenie, či ustanovenie čl. 8, ods. 15 VPP, od ktorého odvodzuje žalovaný krátenie poistného plnenia, je platné. To pritom, keďže čl. 8 VPP upravuje otázku krátenia poistného plnenia odchylné od zákona (§ 809 OZ) závisí od posúdenia, či ustanovenia § 802 resp. § 809 OZ sú ustanoveniami dispozitívnymi, od ktorých sa možno odchyliť. V tejto otázke mali účastníci konania opačné názory, žalobkyňa vychádzala z toho, že dané ustanovenia OZ sú ustanovenia kogentné.

Základné východiská pre posúdenie, či určité ustanovenie je kogentné alebo dispozitívne, upravuje ustanovenie § 2 ods. 3 OZ. Podľa tohto ustanovenia pritom, cit.: „Účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť

dohodou odchylné od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť.“

V prípade ustanovenia § 802 a § 809 OZ však ide práve o ustanovenie, ktoré síce nie je gramaticky formulované ako prikazujúce alebo zakazujúce, avšak z jeho povahy vyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť. Hoci je v prípade jednotlivých ustanovení právneho poriadku nezriedka zložité vyvodiť záver o charaktere daného ustanovenia, možno (so všeobecnou aplikovateľnosťou) konštatovať, že vychádzajúc z povahy ustanovenia nebude možné sa od neho odchyliť vtedy, ak naplnenie hypotézy danej normy a tým vyvolaný vznik určitých práv bude spočívať v inej právnej skutočnosti, než je uzavretie dohody (ktorej obsah prirodzene je v prevládajúcej časti v súlade so zásadou zmluvnej voľnosti v dispozícii účastníkov konania)

Vychádzajúc z uvedeného je potom ustanovenie § 802 ods. 2 OZ, na základe ktorého, ak sa poisťiteľ dozvie až po poistnej udalosti, že jej príčinou je skutočnosť, ktorú pre vedome nepravdivé alebo neúplné odpovede nemohol zistiť pri dojednávani poistenia a ktorá pre uzavretie poistnej zmluvy bola podstatná, je oprávnený plnenie z poistnej zmluvy odmietnuť; rovnako ako ustanovenie § 809 ods. 2 OZ, na základe ktorého poisťiteľovi vzniká právo krátiť poistné plnenie na základe kvalifikovaného porušenia povinnosti zo strany poisteného (teda na základe inej právnej skutočnosti, než zmluvy), jednoznačne kogentné, pričom táto kogentnosť vyplýva z jeho povahy. Preto aj argumentácia žalovaného, ktorý namietal, že predmetné ustanovenie v sebe neobsahuje žiadny zákaz ani príkaz v danom kontexte neobstojí a je nenáležitá.

Naviac tu treba poukázať na to, že vzhľadom na nesporne spotrebiteľský charakter daného právneho vzťahu medzi účastníkmi, tento charakter má za následok (v prospech spotrebiteľa) kogentný charakter ustanovenia § 802 a 809 aj v zmysle § 54 ods. 1 OZ, podľa ktorého sa zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve nemôžu odchyliť od zákona v neprospech spotrebiteľa.

Možno teda zhrnúť, že ustanovenie § 802 ako aj § 809 OZ je kogentné ustanovenie, ktoré neumožňuje v tejto otázke odlišnú úpravu vôbec, a to ani vo VPP, pričom ak by aj kogentný charakter nevyplýval z povahy daného ustanovenia, nemožno sa podľa § 54 ods. 1 OZ od neho odchyliť v neprospech spotrebiteľa.

Kedže čl. 8 bod 15 VPP, na základe ktorého žalovaný pristúpil k neplneniu resp. navrhol na pojednávaní krátenie plnenia, upravuje danú otázku, teda podmienky krátenia odlišne od kogentného ustanovenia § 802 ako aj § 809 OZ, je tento článok VPP neplatný a na danú vec treba v tomto prípade aplikovať ustanovenie § 809 OZ.

K otázke či boli splnené predpoklady pre krátenie plnenia v zmysle § 809 OZ, prípadne iného ustanovenia:

Na to, aby poisťiteľ mohol pristúpiť ku kráteniu plnenia podľa § 809 OZ je nevyhnutné, aby išlo zo strany poisteného o vedomé porušenie jeho povinnosti, alebo o takéto porušenie v dôsledku požitia alkoholu alebo návykových látok, pričom druhou podmienkou je to, že toto porušenie podstatne prispelo k vzniku poistnej udalosti alebo k zväčšeniu jej rozsahu.

Ani jedna z uvedených podmienok však v prípade žalobkyne nebola splnená. V jej prípade totiž, vychádzajúc zo skutkového stavu veci nemožno v žiadnom prípade hovoriť o vedomom porušení jej povinností, jediné, čo by bolo možné pripustiť z hľadiska subjektívnej stránky jej konania je nedbalosť, pričom ani tú žalovaný (ktorého v tomto smere zaťažuje dôkazné bremeno) v konaní bezpečne nepreukázal. Ak by však aj bolo zistené zo strany žalobkyne vedomé porušenie jej povinností, nemožno tu s určitosťou hovoriť o tom, v akej miere (a teda ani že podstatne) takéto vedomé konanie mohlo prispieť k vzniku poistnej udalosti, prípadne k zväčšeniu rozsahu jej následkov.

Vzhľadom na uvedené preto možno konštatovať, že žalovaný nebol oprávnený na základe ustanovenia § 809 OZ akýmkoľvek spôsobom krátiť poistné plnenie žalobkyne.

Kedže žalovaný v priebehu konania nepreukázal ani žiadne iné skutočnosti, pre ktoré by mohol poistné plnenie krátiť a žalobkyňa riadne preukázala, že jej vznikol nárok na poistné plnenie v plnej výške, teda na poistné plnenie vrátane peňažnej sumy, ktorú uplatnila v tomto konaní, súd návrhu vyhovel a zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 6 435,18 eur. Pri určení výšky poistného plnenia, na ktorého zaplatenie súd žalovaného zaviazal, vychádzal súd z faktúry vystavenej autorizovaným servisom ako aj zo znaleckého posudku č. 24/2009 znalca Ing. M. Šimka, pričom ani samotný žalovaný túto výšku v konaní nespochybnil.»

12. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

13. Argumentácia sťažovateľky sa koncentrovala (bod 3 a 7) na postup krajského súdu, ktorý nebol podľa jej právneho názoru ústavne konformný pri aplikácii relevantnej právnej úpravy na skutkové okolnosti jej právnej veci. Uvádza, že *„Podľa judikatúry ústavného súdu účastník občianskeho súdneho konania má legitímne právo očakávať, že všeobecný súd rozhodujúci o jeho právnej veci pozná právo... a podľa platného práva aj rozhodne (I. ÚS 390/08). Krajský súd však napriek nesporne zisteným predpokladom pre primerané zníženie poistného plnenia, odmietol sťažovateľovi toto zákonné oprávnenie priznať. ... súčasne krajský súd v napadnutom rozsudku neposkytol jasné a presvedčivé*

odôvodnenie, ktorým by vyvrátil jeho odvolanie a právne argumenty. V dôsledku svojvôle krajského súdu a opomenutia aplikácie relevantnej právnej normy preto bolo porušené základné právo sťažovateľa... podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a aj právo... podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.“. V danej veci ústavný súd nezistil, aby napadnuté rozhodnutie krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu č. k. 51 C/83/2008-200 z 2. decembra 2009 boli svojvoľné a že by tak zasahovali do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa názoru ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Navyše treba uviesť, že z pohľadu ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu ani okresného súdu považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené.

14. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu v jeho spojitosti s predmetným rozhodnutím okresného súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných na vec sa vzťahujúcich hmotnoprávných a procesnoprávných zákonných ustanovení je napadnuté rozhodnutie krajského súdu aj náležite odôvodnené.

15. V súvislosti so sťažovateľkou deklarovaným prejavom nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu v jeho spojení s rozsudkom okresného súdu č. k.

51 C/83/2008-200 z 2. decembra 2009 a namietaným porušením označených práv (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), a preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietok v nej uvedených. Zároveň stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky na ochranu ústavnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2011